

Ištuoka - Italija

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [en](#) [it](#).

TURINIO LENTELE

- 1 Kokios yra santuokos nutraukimo sąlygos?
- 2 Kokie yra santuokos nutraukimo pagrindai?
- 3 Kokios yra santuokos nutraukimo teisinės pasekmės:
 - 3.1 asmeniniams sutuoktinių santykiams (pvz., teisei rinktis pavardę),
 - 3.2 sutuoktinių turto padalijimui,
 - 3.3 sutuoktinių nepilnamečiams vaikams,
 - 3.4 pareigai suteikti išlaikymą kitam sutuoktiniui?
- 4 Ką praktikoje reiškia teisės terminas „gyvenimas skyrium (separacija)“?
- 5 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo sąlygos?
- 6 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo teisinės pasekmės?
- 7 Ką praktikoje reiškia terminas „santuokos pripažinimas negaliojančia“?
- 8 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia sąlygos?
- 9 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia teisinės pasekmės?
- 10 Ar yra alternatyvių neteisminių priemonių, kuriomis su santuokos nutraukimu susijusius klausimus būtų galima išspręsti nesikreipiant į teismą?
- 11 Kur turėčiau pateikti prašymą (skundą) nutraukti santuoką, nustatyti gyvenimą skyrium (separaciją) arba santuoką pripažinti negaliojančia? Kokių formos reikalavimų reikia laikytis ir kokius dokumentus turėčiau pridėti prie prašymo?
- 12 Ar galima gauti teisinę pagalbą proceso išlaidoms padengti?
- 13 Ar galima apskųsti teismo sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo arba santuokos pripažinimo negaliojančia?
- 14 Ką turėčiau daryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia būtų pripažintas šioje valstybėje narėje?
- 15 Į kurį teismą reikėtų kreiptis, siekiant užginčyti kitos valstybės narės teismo priimtą sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia? Kokia tvarka taikoma šiais atvejais?
- 16 Kokios valstybės teisė taikoma santuokos nutraukimo bylose kai sutuoktiniai negyvena šioje valstybėje narėje arba jų pilietybės skiriasi?

1 Kokios yra santuokos nutraukimo sąlygos?

Įstatyme nustatyti teisiniai santuokos nutraukimo reikalavimai (žr. 2 klausimą). Priimdamas sprendimą teismas privalo patikrinti, ar tenkinami teisiniai santuokos nutraukimo reikalavimai.

Tokį patikrinimą teismas privalo atlikti net ir tuo atveju, kai abu sutuoktiniai pateikia bendrą prašymą nutraukti santuoką. Sutuoktinių sutikimas pats savaime nėra laikomas pagrindu nutraukti santuoką, todėl Italijoje iš tikrųjų nėra tokio dalyko, kaip santuokos nutraukimas bendru sutikimu: prieš nutraukdamas santuoką, teismas visada privalo nustatyti faktines aplinkybes, kuriomis grindžiamas prašymas.

Teismas nutrauks pagal Civilinį kodeksą sudarytą santuoką arba atleis sutuoktinius nuo santuokos civilinių pasekmių, jeigu jie susituokė bažnyčioje ir santuoka buvo tinkamai užregistruota gimimų, santuokų ir mirčių registre. Byloje dalyvauja prokuroras.

Šaltiniai: 1970 m. gruodžio 1 d. įstatymas Nr. 898 su pakeitimais, padarytais 1978 m. rugpjūčio 1 d. įstatymu Nr. 436 ir 1987 m. kovo 6 d. įstatymu Nr. 74.

2 Kokie yra santuokos nutraukimo pagrindai?

Kiekvienas sutuoktinis gali pateikti prašymą nutraukti santuoką šiais pagrindais:

1) kai sudarius santuoką kitas sutuoktinis teismo pripažįstamas kaltu padaręs kokį nors konkretų sunkų nusikaltimą, nepaisant to, ar jis padarytas iki santuokos sudarymo, ar vėliau, t. y.:

nuteisiamas laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausme arba didesne nei 15 metų laisvės atėmimo bausme, kuri, be kita ko, gali būti nustatoma sudėjus bausmes, už tyčinį nusikaltimą, išskyrus politinius nusikaltimus ar nusikaltimus, „padarytus konkrečiais moraliniais arba socialiniais motyvais“ (it. *motivi di particolare valore morale e sociale*);

nuteisiamas laisvės atėmimo bausme už kraujomaišą (Baudžiamojo kodekso 564 straipsnis) arba seksualinius nusikaltimus pagal 609 *bis* (seksualinė prievarta), 609 *quater*, 609 *quinqües* arba 609 *octies* straipsnį (kurie buvo įterpti 1996 m. įstatymu Nr. 66);

nuteisiamas laisvės atėmimo bausme už sūnaus arba dukters nužudymą arba pasikėsinimą nužudyti sutuoktinį, sūnų arba dukrą;

nuteisiamas laisvės atėmimo bausme, kai asmuo pripažįstamas kaltu pagal du arba daugiau kaltinimus padaręs sunkų kūno sužalojimą, dėl pareigos išlaikyti šeimą nesilaikymo, prievartos šeimoje arba nepilnamečių tvirkkinimo, neveiksnaus asmens apgavystės, išskyrus atvejus, kai nutraukti santuoką prašantis sutuoktinis buvo apkaltintas bendrininkavimu arba kai pora vėl pradėjo gyventi kartu;

2) tais atvejais, kai:

kitas sutuoktinis buvo išteisintas dėl 1 dalies b ir c punktuose nurodytų kraujomaišos arba seksualinės prievartos nusikaltimų, jei teismas nustato, kad atsakovas neįstengs išlaikyti arba atkurti bendro šeimos gyvenimo;

pora teisėtai gyveno skyrium (bendru sutikimu arba vienos iš šalies prašymu) ne trumpiau kaip trejus metus nuo to laiko, kai kreipėsi į teismą dėl teisėto gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo;

baudžiamoji byla dėl 1 dalies b ir c punktuose nurodytų nusikaltimų buvo nutraukta, nes suėjo nusikaltimo senaties terminas, tačiau santuokos nutraukimo bylą nagrinėjantis teismas nustato, kad už pačius nusikaltimus vis dar reikia bausti;

baudžiamoji byla, susijusi su kraujomaiša, buvo išnagrinėta priėmus sprendimą, kuriame buvo nustatyta, kad už nusikaltimą nereikia bausti, nes jis nesukėlė viešo skandalo;

dėl kito sutuoktinio, kuris yra užsienietis, užsienyje priimtas sprendimas pripažinti santuoką negaliojančia arba ją nutraukti arba šis sutuoktinis užsienyje sudarė naują santuoką;

santuoka nebuvo iki galo sudaryta;

vienas iš sutuoktinių oficialiai pakeitė savo lytį; šiuo atveju prašymą nutraukti santuoką gali pateikti lytį pasikeitęs arba kitas sutuoktinis.

Iš esmės, be su baudžiamąja teise susijusių atvejų (kurie, be nuteisimo už sunkius nusikaltimus, taip pat apima atvejus, kai asmuo išteisinamas dėl riboto pakaltinamumo, suėjusio nusikaltimo senaties termino arba objektyvių pagrindų skirti bausmes kraujomaišos atveju nebuvimo), galimi santuokos nutraukimo pagrindai yra teisėtas gyvenimas skyrium (separacija), santuokos pripažinimas negaliojančia, santuokos nutraukimas arba kito sutuoktinio sudaryta nauja santuoka užsienyje, ne iki galo sudaryta santuoka arba lyties pakeitimas.

3 Kokios yra santuokos nutraukimo teisinės pasekmės:

3.1 asmeniniams sutuoktinių santykiams (pvz., teisei rinktis pavardę),

Nutraukus santuoką atsiranda toliau nurodytos pasekmės.

Visų pirma nutraukiami santuokiniai ryšiai; kiekvienai šaliai suteikiamas nesusituokusio asmens statusas ir ji vėl gali sudaryti santuoką.

Moteris netenka vyro pavardės, jei ji ją buvo pridėjusi prie savo mergautinės pavardės; tačiau pateikus prašymą teismas gali leisti moteriai pasilikti savo vyro pavardę prie savo mergautinės pavardės, kai įrodoma, kad taip siekiama apsaugoti moters ar vaikų interesus.

Santuokos nutraukimas nepanaikina giminystės ryšių ir jokių būdu nepanaikina tiesioginės giminystės kliūtis sudaryti santuoką (Civilinio proceso kodekso 87 straipsnio 4 dalis).

Užsienio sutuoktiniai nepraranda pilietybės, įgytos sudarius santuoką.

3.2 sutuoktinių turto padalijimui,

Nutraukus santuoką nelieka įstatymu nustatyto bendro sutuoktinių turto režimo (it. *comunione legale*, kurį sudaro visi sutuoktinių kartu arba santuokos metu atskirai įgyti pirkiniai, išskyrus asmeninius daiktus, nurodytus Civilinio proceso kodekso 179 straipsnyje), taip pat jokių šeimos išlaikymui atidėtų lėšų (it. *fondo patrimoniale*). Vis dėlto tokios lėšos toliau išlieka, iki visi vaikai sulaukia pilnametystės. Santuokos nutraukimas nesukelia jokių pasekmių bendram turtui, dėl kurio sudaryti kitokie susitarimai (it. *comunione ordinaria*, pvz., iki santuokos proporcingai įgytos prekės arba santuokos metu įgytos prekės, kai gyvenant susituokus buvo nustatyta, kad sutuoktinių turtas bus tvarkomas atskirai (it. *separazione dei beni*)): šios rūšies bendros nuosavybės ryšiai gali būti panaikinti vienam iš sutuoktinių pateikus prašymą.

Su nepilnamečiu vaiku gyvenančiam (-iai) tėvui (motinai) gali būti suteikta teisė toliau gyventi buvusiame poros būste, jeigu gyvenimas šiame būste atitinka vaiko interesus.

3.3 sutuoktinių nepilnamečiams vaikams,

Nutraukdamas santuoką teismas taip pat nustato bendrą nepilnamečių globą; vaikų globa tik vienam iš tėvų nustatoma tik išimtiniais atvejais. Teismas taip pat nustato nepilnamečio vaiko praleidimo su kartu negyvenančiu vienu iš tėvų tvarką. Teismas pateikia nurodymus dėl vaiko turto administravimo ir nustato išlaikymo įmokas, kurias turi mokėti su nepilnamečiu vaiku kartu negyvenantis (-i) tėvas (motina).

3.4 pareigai suteikti išlaikymą kitam sutuoktiniui?

Nutraukdamas santuoką teismas šalies prašymu nustato reguliarias išlaikymo išmokas sutuoktiniui, kuris neturi pakankamai lėšų arba dėl objektyvių priežasčių negali jų gauti. Pareigos mokėti išlaikymą nelieka, jeigu išlaikymo gavėjas sudaro naują santuoką. Jeigu abi šalys susitaria, parama taip pat gali būti išmokama vienašalio sandorio forma perduodant turtines nuosavybės teises kitam sutuoktiniui (daugiau informacijos žr. „leškiniai dėl išlaikymo – Italija“).

Sutuoktiniai, kurie nemoka išlaikymo išmokos gyvenant skyrium arba nutraukus santuoką, laikomi padariusiais nusikaltimą, susijusį su pareigos padėti savo šeimai, nevykdymu (Baudžiamojo kodekso 570 straipsnis).

Santuokos nutraukimas taip pat sukelia kitas pasekmes. Santuoką nutraukę sutuoktiniai, nesudarę naujos santuokos ir turintys teisę į išlaikymą, taip pat turi teisę į kitam sutuoktiniui sumokėtos bet kokios išieitinės išmokos dalį. Buvusio sutuoktinio mirties atveju gyvas likęs sutuoktinis turi teisę gauti bet kokią perleidžiamą pensiją arba dalytis pensiją su bet kuriuo kitu gyvu likusiu sutuoktiniu ir teisę gauti išmoką iš mirusiojo palikimo, jeigu jis patiria finansinių sunkumų. Pagal įstatymą sutuoktiniui, turinčiam teisę į išlaikymą, taip pat leidžiama prašyti įrašyti teismo sprendimą į hipotekos registrą arba kreiptis dėl sutuoktinio, kuris turi mokėti išmoką, turto arešto.

4 Ką praktikoje reiškia teisės terminas „gyvenimas skyrium (separacija)*“?

Teisėtas gyvenimas skyrium (separacija) reiškia, jog įstatyme neberekalaujama, kad sutuoktiniai gyventų kartu. *De facto* gyvenimas skyrium nesukelia pasekmių (išskyrus situacijas, atsiradusias iki 1975 m. Reformos įstatymo Nr. 151 įsigaliojimo).

Teisėtas gyvenimas skyrium (separacija) neturi jokios įtakos sutuoktinių santykiams, išskyrus tai, kad dėl tokio gyvenimo skyrium (separacijos) susilpnėja santuokiniai ryšiai.

Teisėtas gyvenimas skyrium (separacija) gali būti nustatomas teismo nutartimi arba bendru sutuoktinių sutikimu.

Šaltiniai: *Civilinio kodekso materialinės taisyklės (150 ir kiti straipsniai; dėl paveldėjimo klausimų žr. 548 ir 585 straipsnius).*

5 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo sąlygos?

Teismas, priimdamas nutartį dėl teisėto gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo, turi prieiti prie išvados, kad sutuoktiniai nebegali gyventi kartu.

Kai ši sąlyga tenkinama, teismas vieno iš sutuoktinių prašymu, net jeigu tai prieštarauja kito sutuoktinio norams, priima nutartį dėl gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo.

Išimtiniais atvejais teismas taip pat gali nustatyti vieno iš sutuoktinių atsakomybę už gyvenimą skyrium (separaciją); tai sukelia pasekmes, susijusias su išlaikymo priteisimu gyvenant skyrium (separacijoje) ir nutraukus santuoką, taip pat su paveldėjimo teisėmis. Byloje dalyvauja prokuroras.

Teisėtas gyvenimas skyrium (separacija) yra pagrįstas abiejų sutuoktinių susitarimu, tačiau jis įsigalioja tik tuomet, kai jį patvirtina teismas, turintis užtikrinti, kad sutuoktinių sudaryti susitarimai atitiktų viršesnius šeimos interesus. Visų pirma, kai susitarimas dėl vaiko globos ir išlaikymo neatitinka vaiko interesų, teismas dar kartą iškviečia šalis ir prašo atlikti reikalingus pakeitimus. Jeigu šalys neatlieka reikalingų pakeitimų, teismas gali atsisakyti nustatyti teisėtą gyvenimą skyrium (separaciją).

6 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo teisinės pasekmės?

Asmeniniai santykiai: nustačius teisėtą gyvenimą skyrium (separaciją) (teismo nutartimi arba bendru sutikimu), išnyksta reikalavimas abipusiai teikti bet kokios formos paramą, reikalingą gyvenant kartu. Taip pat nustoja galioti tėvystės prielaida. Žmona nepraranda vyro pavardės, jeigu ji ją pridėjo prie savo mergautinės pavardės, tačiau vyro prašymu teismas gali uždrausti jai naudoti vyro pavardę, jeigu dėl tokio naudojimo vyrui gali būti padaryta didelė žala. Panašiai teismas gali leisti žmonai nenaudoti vyro pavardės, jeigu toks naudojimas gali būti jai žalingas.

Bendro turto nuosavybė: dėl teisėto gyvenimo skyrium (separacijos) išnyksta pagal įstatymą nustatytas bendro turto režimas (it. *co munione legale*).

Tėvų atsakomybė: nustatydamas teisėtą gyvenimą skyrium (separaciją), teismas išsprendžia nepilnamečių vaikų globos klausimą ir nustato išlaikymo, kurį turi mokėti su vaiku negyvenantis (i) tėvas (motina), dydį (arba išimtiniais atvejais, kai nustatoma tik vieno iš tėvų globa, tėvo (motinos), kuris (-i) negloboja vaiko, mokamos išlaikymo išmokos dydį). Dėl teisės gyventi šeimos namuose pirmenybė teikiama tėvui (motinai), su kuriuo (-ia) vaikas gyvena (daugiau informacijos žr. „Vaikų globa ir teisė matytis su vaiku“).

Pareiga mokėti išlaikymą: sutuoktinio, kuris nėra atsakingas už gyvenimą skyrium (separaciją), prašymu teismas nustato teisę gauti kito sutuoktinio išlaikymą, jeigu jis neturi pakankamo nepriklausomo pragyvenimo lėšų šaltinio. Sutuoktinis, kuriam reikia išlaikymo, vis dar turi teisę gauti išlaikymo išmokas, t. y. reguliariai pragyvenimui reikalingą sumą, net jeigu jis yra atsakingas už gyvenimą skyrium (separaciją) (daugiau informacijos žr. „Ieškiniai dėl išlaikymo – Italija“).

Teismų praktikoje nustatyta, kad automatinis išlaikymo išmokos dėl teisėto gyvenimo skyrium (separacijos) tikslinimas atsižvelgiant į infliaciją turi būti vykdomas taip pat, kaip tai aiškiai nustatyta dėl santuokos nutraukimo.

Teismo sprendime išdėstytos su vaikų globa ir išlaikymo sutuoktiniui ir vaikams apskaičiavimu susijusios priemonės vėliau gali būti keičiamos. Išlaikymo išmokų nemokėjimas pagal Baudžiamojo kodekso 570 straipsnį laikomas nusikaltimu.

Gyvenimas skyrium (separacija) su atsakomybe ir be atsakomybės: skyrium gyvenantys sutuoktiniai, kurie nėra laikomi atsakingais už gyvenimą skyrium (separaciją), išlaiko tokias pat paveldėjimo teises, kaip ir skyrium negyvenantys sutuoktiniai.

Atsakingi už gyvenimą skyrium (separaciją) sutuoktiniai turi teisę į išlaikymą iš mirusiojo palikimo, bet tik jeigu jie nagrinėjant paveldėjimo bylą turėjo teisę iš mirusio sutuoktinio gauti išlaikymo išmokas (Civilinio kodekso 548 ir 585 straipsniai).

Kitos pasekmės: jeigu nesilaikoma nutarties dėl teisėto gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo, atsiranda teisė įrašyti teismo sprendimą į hipotekos registrą; be to, teisę pateikti prašymą turinčio asmens pageidavimu teismas gali areštuoti atsakingo sutuoktinio turtą arba priimti nutartį dėl darbo užmokesčio arešto.

7 Ką praktikoje reiškia terminas „santuokos pripažinimas negaliojančia“?

Pagal Civilinio kodekso 117 ir kitus straipsnius santuoka gali būti pripažinta negaliojančia įvairiais atvejais. Santuokos negaliojimo klausimą geriausia spręsti išnagrinėjant negaliojimo pagrindus ir nustatant kiekvienu atveju taikytiną teisę.

Santuoka negalioja, jeigu ji turi vieną iš įstatyme nustatytų trūkumų, tačiau šiuo trūkumu turi būti remiamasi pareiškiant ieškinį teisme.

Teisė pareikšti ieškinį dėl santuokos pripažinimo negaliojančia neperduodama paveldėtojams, išskyrus atvejus, kai rengiamasi netrukus priimti sprendimą. Byloje dalyvauja prokuroras.

Šaltiniai: materialinės nuostatos yra įtvirtintos Civilinio kodekso 117–129 *bis* straipsniuose.

8 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia sąlygos?

Santuoka gali būti pripažinta negaliojančia dėl kurios nors iš toliau nurodytų priežasčių (Civilinio kodekso 117 ir kiti straipsniai):

1. vienas iš sutuoktinių vis dar buvo susituokęs: negaliojimas yra absoliutus ir nepanaikinamas; prašymą gali pateikti bet kuris iš sutuoktinių, tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai, prokuroras arba bet kuris teisėtą interesą turintis asmuo;
2. *Impedimentum criminis*: kai santuoką sudaro du žmonės, iš kurių vienas buvo apkaltintas kito sutuoktinio nužudymu arba pasikėsiniu nužudyti; negaliojimas yra absoliutus ir nepanaikinamas, ir šiuo pagrindu gali remtis bet kuris iš sutuoktinių, prokuroras arba bet kuris teisėtą interesą turintis asmuo;
3. santuoka negali būti sudaroma dėl vieno iš sutuoktinių negalios; nutartis, kuria pripažįstama tokia negalia, gali būti priimama net ir sudarius santuoką, kai įrodoma, kad vienas iš sutuoktinių tokią negalią turėjo sudarant santuoką; santuoką gali ginčyti globėjas, prokuroras arba bet kuris teisėtą interesą turintis asmuo;
4. vienas iš sutuoktinių turėjo protinių trūkumų (it. *incapacità naturale*); santuoką gali ginčyti sutuoktinis, kuris, nors ir nepripažintas neveiksniu, įrodo, kad santuoką sudarė turėdamas protinių trūkumų. Prašymo pateikti negalima, jeigu pora daugiau nei vienus metus po to, kai pareiškėjas atgavo savo protinius gebėjimus, gyveno kartu;
5. vienas iš sutuoktinių buvo nepilnametis; prašymą gali pateikti bet kuris iš sutuoktinių, prokuroras arba tėvas (motina); nepilnamečio teisė pateikti prašymą pasibaigia praėjus vieniems metams nuo tos dienos, kai sulaukiama pilnamečystės;
6. giminytės, įvaikinimo arba tėvystės ryšiai; šiuo negaliojimo pagrindu gali remtis kiekvienas iš sutuoktinių, prokuroras arba bet kuris teisėtą interesą turintis asmuo, išskyrus atvejus, kai nuo santuokos sudarymo praėjo daugiau nei vieni metai ir byla yra susijusi su leidimu sudaryti santuoką nepaisant giminytės ryšių;
7. prievarta, baimė ir suklydimas: sutikimas gautas naudojant prievartą arba dėl didelės baimės, atsirandančios dėl veiksnių, kurių sutuoktinis negali kontroliuoti; klaidingai suprasta tapatybė arba suklydimas, susijęs su kito sutuoktinio asmenybe, kaip nurodyta Civilinio kodekso 122 straipsnyje; prašymą gali pateikti sutuoktinis, kurio sutikimas buvo gautas vienu iš pirmiau nurodytų pagrindų, išskyrus atvejus, kai sutuoktiniai, išnykus prievartos arba baimės priežastčiai arba išsiaiškinus suklydimą, gyveno kartu ne trumpiau kaip vienus metus;
8. apsimetimas: santuoką gali ginčyti kiekvienas iš sutuoktinių, kuris sudarė santuoką iš anksto susitaręs nesilaikyti iš santuokos kylančių pareigų arba neįgyvendinti teisių. Prašymai turi būti pateikiami per vienus metus nuo santuokos sudarymo; prašymo pateikti negalima, jeigu sutuoktiniai, sudarius santuoką, kartu gyveno kaip vyras ir žmona, net ir trumpą laiką.

9 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia teisinės pasekmės?

Jeigu sutuoktiniai veikė sąžiningai (t. y. sudarydami santuoką jie nežinojo apie kliūtis), santuoka laikoma galiojančia tol, kol ji nepaskelbiama negaliojančia, o santuokos pripažinimas negaliojančia įsigalioja tik apie tai paskelbus (fiktyvios santuokos principas (it. *matrimonio putativo*)). Santuokos metu gimę arba pradėti vaikai laikomi santuokiniais vaikais, todėl jiems taikomos taisyklės, reglamentuojančios vaikų turinčių porų gyvenimą skyrium (separaciją).

Teismas taip pat gali prašyti, kad vienas iš sutuoktinių, kai kitas sutuoktinis neturi pakankamai lėšų ir nesudarė naujos santuokos, ne ilgiau nei trejus metus mokėtų periodines išmokas kitam sutuoktiniui.

Kai tik vienas iš sutuoktinių veikė sąžiningai, santuoka sukelia pasekmes tam sutuoktiniui ir vaikams. Nesąžiningai veikusio sutuoktinio prašoma sumokėti sąžiningą kompensaciją, atitinkančią trejų metų išlaikymą, ir mokėti išlaikymą, jeigu jokie kiti asmenys neturi pareigos mokėti išlaikymo.

Kai abu sutuoktiniai veikė nesąžiningai, santuoka sukelia pasekmes santuokos metu gimusiems arba pradėtiems vaikams, išskyrus atvejus, kai santuoka pripažįstama negaliojančia dėl dvipatystės arba kraujomaišos; vaikai, gimę santuokos metu, kuri dėl dvipatystės buvo pripažinta negaliojančia, gali įgyti patvirtintos tėvystės bendrų vaikų statusą.

Daroma prielaida, kad sutuoktiniai yra sąžiningi ir jie turi būti sąžiningi tik santuokos sudarymo metu.

10 Ar yra alternatyvių neteisminių priemonių, kuriomis su santuokos nutraukimu susijusius klausimus būtų galima išspręsti nesikreipiant į teismą?

Nuostatų, susijusių su alternatyviais santuokos nutraukimo (arba teisėto gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo) klausimų sprendimo būdais, nėra. Šalys gali laisvai pasinaudoti šeimos taikinimo paslaugomis, kurios padėtų joms pasiekti susitarimą dėl vaiko globos.

Jos taip pat gali susitarti dėl bendros finansinės paramos savo vaikams ir kitam sutuoktiniui.

11 Kur turėčiau pateikti prašymą (skundą) nutraukti santuoką, nustatyti gyvenimą skyrium (separaciją) arba santuoką pripažinti negaliojančia? Kokių formos reikalavimų reikia laikytis ir kokius dokumentus turėčiau pridėti prie prašymo?

Santuokos nutraukimo bylų taisyklės *mutatis mutandis* taikomos byloms dėl teisėto gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo. Mažesniu mastu taikomi Civilinio proceso kodekso 706 ir kiti straipsniai.

Byla nagrinėjama taikant specialią faktinių aplinkybių nustatymo procedūrą, kurią reglamentuoja skirtingos taisyklės, palyginti su įprastą procesą reglamentuojančiomis taisyklėmis, visų pirma atsižvelgiant į parengtinio bylos nagrinėjimo stadiją (iš esmės byla sudaro dvi stadijas: taikinimo stadija ir nagrinėjimo ir bylinėjimosi stadija).

Jurisdikcija: kompetenciją turi paskutinės sutuoktinių bendros gyvenamosios vietos arba bet kurios kitos įstatyme nurodytos vietos (Civilinio proceso kodekso 706 straipsnis) bendrosios kompetencijos teismas (it. *tribunale*), kuriame byla nagrinėja teisėjų kolegija, arba, jeigu su atsakovu negalima susisiekti arba jis gyvena užsienyje, pareiškėjo gyvenamosios arba nuolatinės gyvenamosios vietos teismas; jeigu abi šalys gyvena užsienyje, byla gali nagrinėti bet kuris šalies teismas. Kai santuoka nutraukiama abiejų sutuoktinių sutikimu, gali būti pasirenkama bet kurio iš sutuoktinių gyvenamoji arba nuolatinė gyvenamoji vieta.

Procesas: prašymas nutraukti santuoką surašomas pareiškimo forma (it. *ricorso*) ir įteikiamas jurisdikciją turinčio teismo raštinės pareigūnui. Prie paraiškos reikėtų pridėti visus jos priedus, tačiau juos galima pateikti ir bylos nagrinėjimo metu. Pareiškėjas turi pareigą užtikrinti, kad kitas sutuoktinis būtų informuojamas apie paraišką ir pirmininkaujancio teisėjo nutartį, kurioje nustatoma posėdžio, kuriame bus išklausomi sutuoktiniai, data. Jeigu per pirmąjį posėdį nepavyksta sutaisyti sutuoktinių, pirmininkaujantis teisėjas taikys sutuoktinių ir jų vaikų interesus atitinkančias laikinas apsaugos priemones ir nustatys bylos nagrinėjimo teisme posėdžio, kuriame byla bus nagrinėjama laikantis įprastų įrodinėjimo taisyklių, datą.

Santuokos nutraukimas bendru prašymu: bendras prašymas reiškia, kad sutuoktiniai sutaria dėl santuokos nutraukimo ir su jų vaikais ir finansiniais santykiais susijusių sąlygų. Šiuo atveju taikoma supaprastinto proceso tvarka.

Šaltiniai: 1970 m. įstatymas Nr. 898 su pakeitimais; teisėto gyvenimo skyrium (separacijos) atveju taip pat taikomi Civilinio proceso kodekso 706–711 straipsniai.

12 Ar galima gauti teisinę pagalbą proceso išlaidoms padengti?

Galima gauti teisinę pagalbą (it. *patrocinio a spese dello Stato*), todėl nereikia mokėti advokato teisinio atstovavimo mokesčių ir teismo išlaidų. Teisinę pagalbą taip pat gali gauti teisėtai Italijoje gyvenantys užsienio piliečiai. Tinkamumo gauti teisinę pagalbą sąlygas galima rasti įstatyme Nr. 1990/217 ir informaciniame leidinyje apie teisinę pagalbą. Prašymai skirti teisinę pagalbą turi būti pateikiami advokatūrai (it. *consiglio dell'ordine degli avvocati*); žr. advokatūros (pvz., Romos advokatūros) svetaines ir Teisingumo ministerijos svetainę.

Šaltiniai: 1990 m. įstatymas Nr. 217, pakeistas 2001 m. įstatymu Nr. 134.

13 Ar galima apskusti teismo sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo arba santuokos pripažinimo negaliojančia?

Sprendimus dėl teisėto gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo, santuokos nutraukimo arba pripažinimo negaliojančia galima apskusti apeliacine tvarka. Negalutinių nutarčių, priimtų santuokos nutraukimo bylose (pvz., nutarčių dėl sutuoktinio statuso) arba teisėto gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo bylose (pvz., nutarčių dėl atsakomybės arba išlaikymo išmokų), vėlesniame etape negalima ginčyti, t. y. paduodant apeliacinį skundą dėl galutinio teismo sprendimo; šios nutartys turi būti ginčijamos laikantis įprastų teisinių terminų.

14 Ką turėčiau daryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia būtų pripažintas šioje valstybėje narėje?

Taikomas 2003 m. lapkričio 27 d. Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003. Jame nustatyta visose ES valstybėse narėse taikoma bendra procedūra.

Sprendimai pripažįstami automatiškai. Todėl priėmus galutinį sprendimą santuokos nutraukimo, teisėto gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo arba santuokos pripažinimo negaliojančia byloje nereikia taikyti procedūros, pagal kurią atnaujinami įrašai valstybės narės santuokų, gimimų ir mirčių registre.

Vis dėlto bet kuri suinteresuotoji šalis gali prašyti paskelbti, kad užsienio valstybėje priimtas sprendimas turi būti pripažintas arba turi būti nepripažįstamas. Konkretūs sprendimo nepripažinimo pagrindai yra nustatyti reglamente. Ieškinyš, kuris surašomas

naudojant prašymo formą (it. *ricorso*), turi būti pateikiamas apeliaciniam teismui (it. *corte di appello*), turinčiam teritorinę jurisdikciją pagal sprendimo įgyvendinimo vietą, kaip nustatyta Italijos vidaus teisėje. Teismas sprendimą priima nedelsdamas, jis gali išklausti kitą šalį arba to nedaryti, ir apie sprendimą pranešama pareiškėjui.

15 Į kurį teismą reikėtų kreiptis, siekiant užginčyti kitos valstybės narės teismo priimtą sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia? Kokia tvarka taikoma šiais atvejais?

Sprendimą dėl pripažinimo bet kuri šalis jį priėmusiame apeliaciniame teisme gali ginčyti per vieną mėnesį nuo pranešimo apie jį dienos (per du mėnesius, jeigu kita šalis gyvena užsienyje). Šioje antroje stadijoje turi būti išklausomos abi šalys ir taikoma ginčo procedūra ir įprastos bylinėjimosi taisyklės.

Remiantis šiuo prieštaravimu priimtas sprendimas vėliau gali būti apeliacine tvarka skundžiamas Kasaciniam teismui (žr. reglamento priedus).

16 Kokios valstybės teisė taikoma santuokos nutraukimo bylose kai sutuoktiniai negyvena šioje valstybėje narėje arba jų pilietybės skiriasi?

Teisėto gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo ir santuokos nutraukimo tvarką reglamentuoja abiem sutuoktiniams bendri nacionaliniai įstatymai, galiojantys prašymo nustatyti teisėtą gyvenimą skyrium (separaciją) arba nutraukti santuoką pateikimo metu. Jeigu sutuoktinių pilietybė yra skirtinga, teismas gali savo iniciatyva nuspręsti, kurią teisę taikyti atsižvelgiant į valstybę, kurioje ilgiausiai trunka sutuoktinių santuokinis gyvenimas; šiuo atžvilgiu teismas gali laisvai naudotis jam suteikta diskrecijos teise.

Kai taikytinoje užsienio teisėje nenumatyta galimybė nustatyti teisėtą gyvenimą skyrium (separaciją) arba nutraukti santuoką, taikoma Italijos teisė (1995 m. įstatymo Nr. 218 31 straipsnis), t. y. tokiais atvejais pirmenybė teikiama bylą nagrinėjančio teismo buvimo vietos valstybės teisei – *lex fori* principui. Reikėtų pažymėti, kad Italijos teisė taikoma nepaisant to, ar pareiškėjas yra Italijos pilietis, ir kad Italijos teise gali būti remiamasi ir mišrios santuokos atveju arba kai santuoką sudarė du užsienio piliečiai.

Italijos piliečiams, kurie prašymus nustatyti teisėtą gyvenimą skyrium (separaciją) arba nutraukti santuoką pateikė Italijoje, Italijos teisė taikoma net ir tais atvejais, kai jie negyvena Italijoje. Skirtingą pilietybę turintiems sutuoktiniams taikoma šalies, kurioje jie ilgiausiai gyveno susituokę, teisė; tačiau kai atitinkamos šalies teisėje nenumatyta galimybė nustatyti teisėtą gyvenimą skyrium (separaciją) arba nutraukti santuoką, Italijos teismas taikys Italijos teisę.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 15/10/2018